

İLK VE ORTA ÖĞRETİM OKULLARINDA KALABALIK SINIFLARDA İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ: SORUNLAR VE ÖNERİLER

Cevdet YILMAZ*

Özet

“Kalabalık sınıf sorununa yakın bir gelecekte bir çözüm bulunmaması olasılığına karşı öğretmenler kendi sorunları ile başa çıkmak durumundadırlar” (Hayes 1997, 106-116). Bu makalenin amacı, ilk ve ortaöğretim okullarında kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunları irdelemek ve bu sorunları çözmeye yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada, kalabalık sınıflarda dil öğretimi ile ilgili teorik bilgilerin değerlendirilmesi yanında öğrencilerin konu ile ilgili görüşlerini belirlemek amacı ile bir anket uygulanmıştır. Ayrıca, makale teorik ve anketten elde edilen bulgulara dayanarak, kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimini kısıtlayan başlıca sorunlara dikkat çekerken, kalabalık sınıflardaki insan ve materyal kaynakları uygun öğretim stratejileri ile birlikte değerlendirildiğinde sınıf kalabalıklığının ciddi bir sorundan çok, İngilizce öğretiminde etkin bir faktör olabileceğini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kalabalık sınıflar, İngilizce öğretimi, anket

Giriş

Son yıllarda, bilim ve teknolojiye hızlı gelişmelerin olması, dış turizmin gittikçe önem kazanması, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması dünya ulusları arasında çok yönlü ticari ve kültürel ilişkilerin kurulmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak, başka ülkelerin dillerini öğrenmek bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır. Türk eğitim sisteminde de öğrencilerin, en az bir yabancı dili özellikle dünyada ortak iletişim dili olarak kabul edilen İngilizce dilini öğrenmeleri önemli görüldüğünden yabancı dil öğretimi zorunlu olarak okul programlarında yoğun bir şekilde yer almıştır. Fakat, yabancı dil öğretiminde bugünkü gelinen noktada, Demirel'in (1999, 5) belirttiği gibi yabancı dil öğretimi için harcanan zaman ve çabaya karşılık elde edilen sonuçlar hedeflerin çok gerisinde kalmıştır. Güven (2001, 38) ve Yavuz (2001, 28), ilköğretimden yüksek öğretime yabancı dil öğretimindeki başarısızlığın nedenlerinin öğrenci, öğretmen, ders araç gereçleri, ders saati, kullanılan teknik ve yöntemler, mevcut eğitim sistemi, eğitim ortamı gibi pek çok etmene bağlı olabileceğine dikkat çekmektedirler. Bunlardan eğitim ortamı ile ilgili olarak, ülkemizin sosyal ve ekonomik şartlarından dolayı mevcut devlet okullarının büyük bölümünde yabancı dil öğretiminin, özellikle İngilizce öğretiminin kalabalık sınıflarda yapılması zorunluluğu irdelenmesi gereken en önemli hususlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, YDE Bölümü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı

◆ Cevdet Yılmaz

Milli Eğitim bakanlığına bağlı ilk ve orta öğretim okullarında, zorunlu yabancı dil eğitimi (İngilizce, Fransızca veya Almanca) İlköğretim 4. sınıftan itibaren başlamaktadır. Ancak, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun yabancı dil olarak İngilizce dilini seçmeleri, yabancı dil derslerinin 15-20 kişilik standart kabul edilen sınıflarında yapılmasını olanaksız hale getirmektedir. Günday (2002) tarafından Samsun ilinin önde gelen okullarında gerçekleştirilen bir araştırmada, İngilizce derslerinin ortalama 46 kişilik sınıflarda yapıldığı saptanmıştır. Diğer okullarda da yabancı dil eğitiminin buna benzer fiziksel ortamlarda verilmeye çalışıldığı tahmin edilmektedir. Ülkemizin sosyal ve ekonomik şartları göz önüne alındığında, devlet okullarında yabancı dil eğitiminin yakın bir zamanda uygun fiziksel ortamlarda gerçekleştirilme olasılığı oldukça uzak görülmektedir. Bu mevcut koşullarda, yabancı dil eğitiminde öncelikle kalabalık sınıflarda ortaya çıkan problemleri irdeleyerek, bu problemlere karşılık etkin dil öğretim stratejilerinin geliştirilmesi ilke edinilmelidir. Bu gerçekler kapsamında, çalışmanın aşağıdaki iki soruyu cevaplama amaçlanmaktadır:

1. İlk ve orta öğretim okullarında kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. İlk ve orta öğretim okullarında kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde öğrencilerin olumlu buldukları yönler nelerdir?

Kalabalık Sınıflarda İngilizce

“Kalabalık Sınıf” Tanımı

Bir İngilizce sınıfının “kalabalık sınıf” olarak varsayılması için öğrenci sayısının ne kadar olması konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Ur (1996) ve Hayes (1997) “kalabalık sınıf” teriminin göreceli bir kavram olduğunu ve mevcut ortama göre değişkenlik gösterebileceğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler 40-45 öğrenciden oluşan sınıfları, bazıları da 100 hatta 150 kişilik sınıfları kalabalık olarak kabul etmektedirler. Coleman (1989) tarafından İngiltere’de yapılan bir araştırmada da İngilizce öğretmenlerinin çoğunun, kalabalık sınıf kavramıyla yaklaşık olarak 50 öğrencilik bir sınıf ortamını algıladıkları bulunmuştur.

Kalabalık Sınıflarda İngilizce Öğretimine Yönelik Görüşler

Hayes’e (1997, 106) göre, “kalabalık sınıflarda dil öğretiminde ortaya çıkan sorunlar çok az ele alınmaktadır ... 50 hatta daha fazla öğrenciden oluşan sınıflarda dil öğretmeye çalışan pek çok öğretmen içinde buldukları ortam karşısında çaresiz kalmaktadır.” Bu yüzden, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimine olumsuz bakmaktadırlar. Genellikle, bu öğretmenler kalabalık İngilizce sınıfları ile düzensizliği, kontrolün yetersiz kalışını, öğrencilerin ilgi eksikliklerini, öğrenci-öğretmen arasındaki etkileşim bozukluğunu, ve dolayısıyla dil öğretiminin hedeflendiği gibi etkin olamamasını aynı bağlamda değerlendirmektedir. Kennedy’e (1996) göre, sınıf mevcudunu belli bir sayıdan sonra kontrol etmek çok zor olduğundan, kalabalık sınıflar öğretmenleri tedirgin etmektedir. Buna ek olarak, Felder (1997) küçük bir sınıfta büyük bir sınıfa göre çok daha iyi bir dil eğitimi verilebileceğini savunmaktadır.

Diğer taraftan, dil eğitiminde sınıfın fiziksel ortamının bu kadar önemli bir sorun olmadığı ileri sürülmektedir. Bu görüşü destekleyen yazar ve araştırmacılar iyi bir öğretimin her yerde iyi olacağını fikrinde birleşmektedir. Ur’a (1996, 302) göre “önemli olan, öğretmenin sınıf büyüklüğünü kendi eğitim ortamında nasıl gördüğü-

dür." Felder (1997) de bu görüş doğrultusunda, kalabalık sınıfların küçük sınıflarda olduğu gibi etkin dil sınıfları haline getirilebileceğini iddia etmektedir. Ayrıca, Kickbush (2000) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, öğretim metotlarında değişiklikler yapılmadan sadece sınıfın fiziksel ortamında 20 öğrenciden az olan sınıflarda dil eğitimi yoluna gidilmesinin ileri seviyede bir akademik başarıyı garanti edemeyeceği, bunun yalnızca öğrenci tavırları, dikkati, ilgisi ve motivasyonu üzerinde etkisi olabileceği saptanmıştır. Aslında, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimine karşı olumsuz bir tavır sergilemesine karşın, eğer uygun stratejiler belirlenip ayrıca sınıflar iyi organize edilirse, bu öğretmenlerin kalabalık sınıflarda da İngilizce öğretiminde başarılı olabileceklerine inanmaları sağlanabilir. Felder'in (1997) ifade ettiği gibi, "bir öğretmen kalabalık bir sınıfta daha fazla tatmin olabilir: yine de, çoğu öğretmen 15 öğrenciye etkin bir öğretim sağlayabilir, fakat bunu 100 veya daha fazla öğrenci ile yaptığınızda gerçekten bir şey başarmışsınızdır."

Kalabalık Sınıflarda İngilizce Öğretiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar

Kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunlar genel olarak fiziki, psikolojik ve teknik türden olabilir. Büyük sınıflarda dolayısıyla çok sayıda öğrenci içeren sınıflarda İngilizce öğreten öğretmenler küçük sınıflarla karşılaştırıldığında farkında olmadan daha yüksek sesle konuştuklarından ve daha uzun mesafelerde hareket edeceklerinden kendilerini fiziki olarak yorgun hissederler. Psikolojik açıdan, bazı öğretmenler öğrencilerin kendilerinden beklentileri konusunda kesin fikirleri olmadıklarından kalabalık bir öğrenci gurubuna İngilizce öğretirken kendilerini tedirgin ve donanımsız hissederler. Teknik olarak ise, öğretmenler kalabalık sınıflarda seslerini tüm öğrencilere duyurabilmek için mikrofona gibi bazı teknik aletleri kullanabilmek zorundadırlar. Bunun gibi sınıf teçhizatlarını gerektiği gibi kullanamamaları durumunda ise öğrencilerin derse tam katılımı ve ilgileri konusunda ciddi problemlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Öğrencilerin derse devamını gözlemleme veya verilen ödevleri değerlendirme esnasında ortaya çıkabilecek diğer problemler de kalabalık sınıflarda İngilizce dersine giren öğretmenleri sürekli olarak kaygılandırmaktadır.

Hayes (1997, 106-116) kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan başlıca problemleri aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

1. Rahatsızlık: Pek çok öğretmen sınıfın büyüklüğünden kaynaklanan fiziki kısıtlamalardan rahatsız olmaktadır. Bu öğretmenler böyle sınıflarda yeterli hareket alanı olmadığından öğrenci etkileşimini sağlayamadıklarını düşünmektedirler. Bazı öğretmenler de kalabalık sınıflarda öğretmenlik yapmanın çok yorucu olduğu kanısındadırlar.
2. Kontrol: Öğretmenler genelde büyük sınıflarda disiplinle ilgili sorunlar yaşamaktadır. Öğretmenler sınıf içindeki olayları kontrol edemediklerini ve sınıfın çok gürültülü olduğunu düşünmektedirler.
3. Bireysel ilgi: Bir çok öğretmen, öğrencilerinin bireysel ihtiyaçları ile ilgilenememekten kaygı duymaktadır.
4. Değerlendirme: Öğretmenler öğrencilerinin tüm çalışmalarını gözden geçirme sorumluluğunu üstlenmelerinden dolayı, bu görevlerini yerine getirememeleri durumunda üzüntü duyarlar.

◆ Cevdet Yılmaz

5. Öğrenme etkinliği: Bütün öğretmenler öğrencilerinin İngilizce öğrenmelerini arzu ederler. Hangi öğrencisinin ne öğrendiğini bilmemek öğretmenleri rahatsız eder.

Hayes gibi Ur da (1996, 303) kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde ortaya çıkabilecek muhtemel problemleri genel olarak aşağıda belirtilen başlıklar altında incelemiştir:

1. Disiplin
2. Yazılı ödevler üzerinde düzeltme yapma
3. Tüm öğrenciler için etkin öğrenim sağlama
4. Materyaller
5. Bireysel farklılık
6. Katılım

Yukarıda belirtilen problemlerin her biri, öğretmenlerin kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimini etkin bir şekilde yürütmesine engel teşkil etmektedir. Fakat, bu problemlerin en azından bir kısmının çözümü olanaksız değildir. Aslında, öğretmenler tarafından kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimine ilişkin olarak algılanan sorunlar, diğer tarafta öğrenciler açısından çok ciddi veya öğretime engel teşkil edecek türden sorunlar olarak görülmebilir. Bu açıklamalardan yola çıkılarak, bu makalede kalabalık sınıflarda İngilizce eğitimi alan öğrencilerin kalabalık sınıflarla ilgili düşüncelerini belirlemek amacı ile öğrencilerin görüşleri bir anket aracılığı ile belirtmeleri istenmiş ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Bu araştırma ile, kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde fiziksel ortamdan kaynaklanan olumsuzlukların etkin bir dil ortamının oluşturulmasında nasıl değerlendirileceğine dair ipuçları elde etmek amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu araştırmanın evrenini 2004-2005 öğretim yılında Samsun ili metropol alanında bulunan resmi ilk ve ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 6 ilk ve ortaöğretim okulunda okuyan toplam 360 (198 erkek, 162 kız) öğrenciden meydana gelmektedir. Araştırmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan bir anket aracılığı ile, bu öğrencilerden öğretmenleri eşliğinde, kalabalık sınıflarda İngilizce öğrenmenin ne gibi olumlu ve olumsuz yönleri olabileceği ve olası çözüm önerileri hakkında bireysel görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerin görüşlerinden elde edilen veriler maddeler halinde sıralanmış ve cevap sıklıkları Tablo.1’de verilmiştir.

Bulgular Ve Yorum

Çalışmanın bulgular bölümünde, öğrencilerin kalabalık sınıflarda İngilizce öğrenimine yönelik olumlu ve olumsuz görüşleri incelenmiştir. Öğrenci görüşlerine ilişkin frekanslar aşağıda gösterilmiştir:

Tablo1: Kalabalık sınıflarda İngilizce eğitimine yönelik olumsuz ve olumlu öğrenci görüşlerine ilişkin frekanslar

Öğrenci görüşleri	N	%
Sınıfta oluşan hava kirliliğinden etkilenme	68	18.8
Ön sıralarda yer bulamama	22	6.1
Öğretmen-öğrenci iletişimde kopukluk	130	36.1
Öğrencilerin derse katılımın yetersiz oluşu	40	11.1
Sınıfta rekabet havası oluşması	41	11.3
Öğrencilerin kendini güvende hissetmesi	35	9.7
Daha çok arkadaş edinme ortamına sahip olma	24	6.6

Olumsuz Yanıtlar:

Olumsuz görüş bildiren öğrencilerin yaklaşık olarak %19'u sınıfta oluşan hava kirliliğinden rahatsız olmaktadır.

- Sınıfların çok kalabalık olması beni son derece rahatsız eder.
- Kalabalık sınıflarda uzun süre ders yapıldığında sınıf içinde temiz hava solunmak olanaksızdır.

Öğrencilerin %6'sı eğer ön sıralarda yer bulamazlarsa kendilerini rahatsız hissetmektedirler.

- Sınıftaki her öğrenci gibi ön sıralarda yer kapmaya çalışırım.
- Sınıfa geç geldiğimde arka sıralarda oturmak zorunda kaldığımda tahtada yazılanları görmekte güçlük çekerim.

Öğrencilerin önemli bir kısmı (%36.1) kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimi sırasında öğretmenlerinin dikkatini çekemediklerini hissetmektedir. Bu öğrenciler öğretmenin çok sayıda öğrenci arasında kendilerine soru sorup bir cevap isteyebileceğini olanaksız görmektedirler.

- Kalabalık sınıfta öğretmenin bana ilgi göstermediğini hissediyorum.
- Kalabalık sınıfta dil öğreniminin bana hitap etmediğini düşünüyorum.
- Mevcudu az olan sınıfta varlığımı hissedebiliyorum; kalabalık sınıfta ise, kendimi ihmal edilmiş hissediyorum.
- Sınıfta göze çarpmadığımı düşünerek disiplini kaybedebiliyorum.
- Kalabalık sınıfta dikkatim çabuk dağıldığı için daha az öğrendiğimi hissediyorum.

Öğrencilerin %11'i İngilizce öğretmenleri ile iletişim sağlayamayacaklarını düşünmektedirler. Aynı zamanda, öğrenciler öğrendiklerini uygulama konusunda çok az fırsatları olduğunu düşünmektedirler.

- Öğretmenin her bir öğrenci ile ilgilenememesi benim dil öğrenimine yönelik motivasyonumu azaltıyor.
- Kalabalık sınıfta görüşlerimi belirtme şansım çok az.

◆ Cevdet Yılmaz

- Öğrendiklerimizi uygulama olasılığı çok az.
- Sınıfta çok öğrenci olduğu için öğretmen-öğrenci iletişimi çok kısıtlı. Bu yüzden, öğretmene soru sormaya cesaret edemiyorum.
- Kalabalık sınıfta öğretmen genelde öğrencinin aktif katılımını sağlayacak olan sorular yönelmiyor. Bu yüzden biz sadece öğretmenin anlattıklarını dinliyoruz.

Olumlu Yanıtlar

Kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunlara karşın (%72), öğrencilerin yaklaşık olarak %28'i kalabalık olan sınıflarda İngilizce öğrenmenin bazı avantajları olabileceğini belirterek, sınıfın fiziki ortamından çok dil eğitiminin etkin ve verimli olması gerektiğini ima etmişlerdir. Buna ek olarak, bu grup öğrencilerin görüşlerinden elde edilen diğer bulgular, bu öğrencilerin İngilizce dersinde tahtayı görüp, öğretmeni işitebildikleri ve dersler yararlı olduğu sürece, sınıf ne kadar kalabalık olursa olsun kendilerinin çok fazla etkilenmeyeceklerini göstermiştir. Bu görüşten hareketle, eğer bir öğrencinin İngilizce dersinden gerçekten hoşlanması sağlanırsa, kalabalık sınıflarda ortaya çıkan yer ve zaman problemlerine rağmen öğrencilere etkin bir dil ortamı sağlanabileceğini söyleyebiliriz.

Olumlu görüş bildiren öğrencilerin yaklaşık olarak %12'si, mevcudu kalabalık olan İngilizce sınıflarında bir rekabet havası olabileceğini belirtmiştir.

- Sınıftaki öğrencilerin İngilizce düzeylerinde önemli farklılıklar olduğu için, çoğu öğrencinin diğerlerinden geri kalmamak istemesi sınıftaki rekabeti olumlu anlamda güçlendiriyor.
- Sınıftaki rekabet öğrencilerin İngilizce öğrenimine dolaylı olarak katkı sağlıyor.
- Diğer öğrencilerin çalıştıklarını görünce ben de çalışmak istiyorum.
- Sadece öğretmende değil, aynı zamanda sınıftaki diğer arkadaşlarımdan da İngilizce öğrenebiliyorum.
- Kendimle arkadaşlarım arasındaki farkı kalabalık sınıfta daha net bir şekilde görebiliyorum, ki bu da beni daha çok çalışmaya motive ediyor.

Öğrencilerin yaklaşık olarak %10'u kalabalık sınıflardaki öğrenme ortamında kendilerini güvende ve rahat hissettiklerini vurgulamıştır.

- Kalabalık sınıfta kendimi güvenli bir ortamda hissettiğim için konuya yoğunlaşabiliyorum. Mevcudu az olan sınıflarda ise, öğretmenin her an soru sorabileceği baskısını üzerimde hissediyorum.
- Kalabalık sınıflarda öğretmenin sorduğu sorulara cevap verebilecek öğrenciler her zaman bulunuyor. Ben de cevapları düşünüp karşılaştırma yapma imkanı bulabiliyorum.
- Kalabalık sınıflarda öğrenciler daima aktif iken mevcudu az olan sınıflarda öğrenciler genelde sessizdir.
- Kalabalık sınıflarda derse katılmama korkusunu hissetmiyorum. Kendimi daha özgür hissediyorum.

Öğrencilerin yaklaşık olarak %7'si kalabalık bir sınıfta çok daha fazla arkadaş edinebileceklerini vurgulamıştır.

- Kalabalık bir sınıfta farklı çevrelerden kişilerle yeni arkadaşlıklar kurabilirim.
- Kalabalık bir sınıfta, farklı kişilerle ilgi ve hobilerimi paylaşma ortamı bulabilirim.

Sonuç Ve Öneriler

Sonuç olarak, çalışmada elde edilen bulgular öğrencilerin kalabalık sınıflarda İngilizce öğretimi genel olarak benimsemediklerini göstermektedir. Genellikle, öğretmenlerin büyük çoğunluğu sınıflarındaki sorunların sınıftaki öğrenci sayısı artışına paralel olarak ortaya çıktığına inanmaktadır. Buna karşın, kalabalık sınıflarda dil öğretimi ile ilgili teorik bilgiler ve çalışmada kullanılan araştırma verilerine göre kalabalık sınıflarda da mevcudu az olan sınıflardaki gibi etkin bir İngilizce eğitimi sağlanabilir. Bu bağlamda, bir yandan kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde insan ve materyal kaynakları mevcut sorunları azaltmak ve dil eğitimi daha verimli kılmak için kullanılabilir. Diğer yandan, yabancı dil öğretim metotlarındaki en son gelişmeler kalabalık sınıflarda İngilizce eğitiminde uygulanabilir. Böylece, bir sınıfın olumsuz fiziki şartları geleneksel metotları denemek için veya geleneksel metotlar dışındaki çeşitli metotları denemek için bir bahane olmamalıdır. İlk ve ortaöğretim okullarında görev yapan İngilizce öğretmenleri kalabalık sınıflarda dil öğretiminin özelliklerini benimseyerek, bu ortamda ne ve nasıl öğreteceklerini bilirlerse öğrencilerine etkin bir dil eğitimi sağlayabilirler.

Bu görüşlere ek olarak, kalabalık sınıflarda İngilizce öğretiminde karşılaşılan sorunların çözümüne ışık tutmak amacı ile aşağıda bir dizi öneri sunulmuştur:

1. Kalabalık dil sınıflarında ortaya çıkan sorunlarla ilgili olarak öğrenci görüşlerinden elde edilen en önemli sonuç, öğrencilerin önemli bir kısmının sınıfta oluşan hava kirliliğinin öğrenimlerini olumsuz etkilediklerini düşünmeleridir. Bu bağlamda, kalabalık sınıfta dil eğitiminden verim almak için öncelikle öğretmenlerin sınıf havasının temiz olmasını sağlamaları gerekmektedir. Sınıfın kirli havası öğrencilerin psikolojik anlamda konuya adapte olmasına önemli bir engel teşkil etmektedir.

2. Anket sonuçlarında görüldüğü gibi, öğrenci sayısının fazla oluşu iyi değerlendirildiğinde İngilizce öğretimi için bir avantaja dönüşebilir. Çünkü, öğrenci sayısı ne kadar fazla ise sınıfta bir o kadar da farklı düşüncenin oluşma şansı vardır. Bu potansiyeli kullanmanın en önemli şartı öğrencilerin öğretilen konuya odaklanmalarını sağlamaktır. Bu amaçla, öğretmen derse başlamadan önce tahtaya birkaç İngilizce atasözü veya söylem yazıp öğrencinin asıl konuya ısınmasını ve böylece derse motive olmasını sağlayabilir. Ayrıca, tüm sınıfın dikkatini bir noktada toplamak için öğrencilerden bildikleri Türkçe atasözlerini veya kendilerine ait bir şiiri İngilizce yazmalarını istenebilir. Bu tür yaratıcı aktiviteler hem öğrencilerin ilgilerini derse yönlendirecek hem de sınıfta disiplin problemlerini en aza indirgeyerek pozitif bir öğrenme ortamı sağlanmasına yardımcı olacaktır.

3. Kalabalık sınıfta İngilizce öğretiminde sınıf içinde tüm öğrencilerin derse katılımını sağlayacak aktiviteler yaratılmalıdır. Örnek olarak, bir özel gün (Bayram, Yılbaşı, vs.) yaklaşırken, öğretmen öğrencilerden sınıftaki öğrencilerden herhangi birine İngilizce kart yazmalarını isteyebilir. Sınıftan seçilen bir öğrenci, ki bu "Noel Ba-

◆ Cevdet Yılmaz

ba” rolünde de olabilir, kartları tesadüfen öğrencilere dağıtır. Tüm kartlar açıldığında öğrenciler iyi dilek mesajlarını merakla okurlar, böylece sınıfta karışıklığa meydan vermeden birliktelik ve uyum atmosferi içerisinde, aynı anda bir çok öğrenciyi derse konsantre ederek iyi bir dil öğrenme süreci sağlanır.

4. Kalabalık sınıflardaki öğrenci mevcudu zengin bir insan kaynağı sağlama işlevini görebilir. Bu sayede öğretmen farklı öğrencilerin yaşam deneyimlerini, bilgilerini ve bireysel ilgilerini derslere yansıtma ve teşvik ederek aktif bir iletişim ortamı sağlayabilir. Bu ortamda derse katılan yabancı dili nispeten ileri düzeyde olan öğrenciler daha düşük düzeydekilere örnek teşkil edebilir ve bu sayede sınıfta dil öğrenimine katkı sağlayacak bir rekabet ortamı sağlanabilir.

5. Öğretmenler için diğer bir çözüm sınıfta yapılacak aktiviteler için hazırlanacak olan çalışma formlarını öğrencilere dağıtmaktır. Öğretmen bu sayede tüm sınıfın dikkatini karışıklığa ve öğrencilerin sıkılmasına meydan vermeden aynı anda konu üzerinde yoğunlaştırabilecektir.

6. Özellikle ilköğretim sınıflarında kullanılacak bir yöntem de bir İngilizce dilbilgisi kuralını veya bazı önemli kelimeleri koro halinde tekrar ettirmektir. Bu amaçla, sınıf iki bölüme ayrılabilir-örneğin, ön beş sıra ve arka beş sıra olarak, veya sınıfın sağ ve sol kısımları olmak üzere. Bu durumda, her bir sıra/ taraf bir metinde belirlenen bir bölümü okuyabilir, bir soru sorup cevap verebilir, cümleleri veya kelimeleri tekrar edebilir. Bu şekilde öğretmen her öğrencinin derse katılmasına ortam hazırlar ve öğrencilerin birlikte çalışmalarını teşvik ederek aralarında bilgi alışverişi olmasını sağlar.

7. Kalabalık sınıflarda drama yolu ile İngilizce öğretimi son derece önemli ve etkin bir yöntemdir. Drama yolu ile öğrenci dil öğrenimine aktif olarak katılır ve aynı zamanda sınıfın olumsuz fiziksel koşullarından uzaklaşarak hem eğlenir hem de dil öğrenir. Bunu gerçekleştirmek için öğretmenin önünde oldukça fazla konu seçeneği vardır. Örneğin, sınıfta Cadılar Bayramı’ nı (Halloween) dramatize edebilir. Öğrenciler bu sayede birçok yeni kelime ve dil bilgisi yapısını öğrenerek bunları yaratılan doğal dil ortamında uygulama fırsatını bulurlar. Drama yöntemi sayesinde, her öğrenciye derse aktif olarak katılma ve konuları uygulayarak öğrenme fırsatı verilir.

8. Kalabalık sınıflarda kullanılan en etkin yöntemlerden biri sınıfta ikili ve grup çalışmaları uygulamaktır. Grup çalışması Harmer’ e (2000, 128) göre, öğrencinin derse katılımını en üst düzeye çıkardığı için son derece önemlidir. Grup çalışması yapılırken dikkat edilecek önemli hususlar, gruplara konu çalışması sırasında öğretmenin yanında verilecek talimatların açık olması, öğrencilerin çalışma etkinliklerinin nasıl sonlandırılacağı (bazı öğretmenler öğrenciler kendilerini fark edinceye kadar ellerini kaldırırlar) ve öğrencilere gerekli dönütü sağlamaktır. Grup çalışmasına örnek olarak, öğretmen her gruba aile hayatı hakkında çeşitli etkinlikler yaptırabilir. Gruplar arasında karmaşa yaşanmaması ve bağlantıyı koparmamak için öğretmen bir gruba, örneğin kelime çalışması yaptırırken, diğer gruptan verilen parça ile ilgili soruları çözmesini, başka bir gruptan da metnin bir özetini yazmasını isteyebilir. Bu şekilde, ders saati içerisinde tüm gruplar müfredatta öngörülen tüm öğrenim etkinliklerini tamamlamış olurlar.

İlk ve Orta Öğretim Okullarında Kalabalık Sınıflarda İngilizce Öğretimi: Sorunlar ve Öneriler ◆

Kaynakça

- COLEMAN, H. (1989). **Language Learning in Large Classes Research Project**, Leeds University, Leeds.
- DEMİREL, Özcan (1999). **İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi**, M.E.B., İstanbul.
- FELDER, R. (1997). "Beating the Numbers game: Effective Teaching in Large Classes", **ASEE Annual Conference**, Milwaukee.
- GÜVEN, Hanife (2001). "Yurtdışında İlköğretim, Ortaöğretim Ve Üniversitelerde yabancı Dil Nasıl Öğretiliyor?", **Ana Dili, Dil ve Eğitim Dergisi**, Tömer, Sayı: 22, 2001, ss. 40-45.
- HARMER, Jeremy (2000). **How to Teach English**, Longman, Malaysia.
- HAYES, D. (1997). "Helping Teachers to Cope with Large Classes", **ELT Journal**, 51(2): ss.106-116, Oxford University Press, London.
- KENNEDY, J. (1996). "Teacher Attitudes and Change Implementation", **System**. 24(3), ss. 80-89, Elsevier Science Ltd., London.
- KICKBUSH, K. (2000). "Class Sizes", **Applied Linguistics**, 20(1), ss. 71-94.
- UR, Penny (1996). **A Course in Language Teaching Practice and Theory**, Cambridge University Press, Cambridge.
- YAVUZ, Mehmet Ali (2001). "Üniversitelerde Yabancı Dil Öğretim Sorunları Ve Çözüm Önerileri", **Ana Dili, Dil ve Eğitim Dergisi**, Tömer, Sayı: 22, 2001, ss. 26-34.

◆ Cevdet Yılmaz

TEACHING ENGLISH IN LARGE CLASSES IN THE PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS: PROBLEMS AND SUGGESTIONS

Cevdet YILMAZ*

Abstract

“Given that class size is most unlikely to be reduced in the foreseeable future, teachers need to come to terms with their problems” (Hayes 1997, 106-116). The purpose of this article is to emphasize the problems faced in teaching English in large classes in the primary and secondary schools and to develop a variety of suggestions so as to deal with these problems. In the study, the theoretical information concerning language teaching in large classes has been assessed and also a questionnaire has been conducted in order to report students’ views on the subject. In addition, based on the data obtained from the questionnaire and the theoretical background, the article has, on the one hand, attached great importance to the problems that limit the English teaching in large classes, and on the other, it has underlined the fact that the personnel and material resources in large class are not serious problems but rather can be an effective factor in teaching English, if properly practised along with the suitable teaching methods.

Key Words: Large classes, English teaching, questionnaire

* Assistant Professor; Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Foreign Languages Teaching, English Language Teaching Programme